

Grundtvig-arkivet fasc.: 367.1.

Registreret af: SJ d. 10 1954 .

Evt. enhedens nr.: 1.

1. Titel el. kort indholdsangivelse:

Antal sider: 12 (8 beskrevne).

Udkast til indbydelse til et dansk selskab (forening, samfund)

Antal blade:

Format: kvart

2. Papirsort (farve og evt. vandmærke): Se nedenfor.

7. Ms.' første linie: Se nedenfor.

3. Afmærkning (I. J. N. osv.): ingen.

8. Ms.' sidste linie: Se nedenfor.

4. Ortografi:

9. Tryk el. benyttelse:
Utrykt.

5. Andre ydre kriterier:

6. Indre kriterier (allusioner, citater m. m.):

10. Tidl. forskeres skønsmæssige datering(er):

+

11. Nr. i bibliografien:

+

12. Indholdsregest:

Ms. (eller rettere: mss.) består af 3 læg, af registrator nummereret A, B, C, hver med sin særskilte tekst. De registreres her i deres sandsynlige tidsfølge:

A. I læg, 4 upag. sider, beskrevet på de første $3\frac{1}{2}$ side. - Ingen titel. - Første linie: Danske Mænd og Kvinder! I har vist ... Sidste linie: til vort Nordens Held og Hæder!

Regest til A:

Da Danmark står i fare for at miste sin frihed, selvstændighed, danskhed osv., idet man i verdenspolitikken er begyndt at tale om en sammenlutning af Danmark og Tyskland, så indbyder Gr. herved som protest alle danske mænd og kvinder, som ønsker at vedblive at være danske, til at danne et Samfund (dvs. en forening) til at befæste og styrke det danske folk, det danske tungemål osv. osv. Et sådant Samfund er nødvendigt,

mener Gr., for at vise omverdenen, at vi er til, at vi endnu har Kraft osv. osv.

Utrykt. - Ms. er en udpræget førstkladde, med mange rettelser (overstregninger, tilføjelser). Man ser, at Gr. her foreløbig taler om det ønskelige i at oprette et dansk "Samfund", og at han bruger det samme ord ("Samfund"), som også forekom i hans gamle forening "Danske Samfund" fra 1839. - I det følgende forlader Gr. denne benævnelse, men dens brug her viser, at denne kladde må være den første af de her omtalte. - Nærmere om affattelsestid, se nedenfor.

- B. 1 læg, 4 upag. sider. Af mindre format end A. - Fuldt beskrevet på de første 2 sider, dernæst ca. 4 linier på tredje side, resten ubeskrevet. - Titel: Indbydelse til et Dansk Selskab over hele Riget.(Udkast). Første linie: Danske Mænd og Kvinder! Saa-mange ... Sidste linie: ... og Hjerte.

Regest til B:

Gr. indbyder danske mænd og kvinder til oprettelsen af et "Dansk Selskab". Grunden dertil er den fare, Danmark befinder sig i, dels på grund af tyskerne, dels på grund af den indre splidagtighed. Kræfterne må forenes til modværge mod alt det fjendtlige og udanske osv. Adskilligt er allerede sket i den retning. Et "Dansk Selskab" vil bekæmpe splidagtigheden, vække det folkelige osv. osv.

Ufuldført. - Utrykt.- Man ser, at Gr. nu taler om et "Dansk Selskab" i stedet for som tidligere "Samfund". Dette forhold, tilligemed den noget kortere form, gør det rimeligt, at B er affattet efter A. Affattelsestid, se i det følgende.

- C. 1 læg. - Fuldskrevet på de 2 første sider, hvortil 2 linier øverst på tredje side. Resten ubeskrevet. Papirfarve lyseblå. (A og B er hvide). - Titel: Den Danske Forening. - Første linie: Det er til alle Danske, som kan ... Sidste linie: Tunge-maal for os Danskere.

Regest til C:

Gr. henvender sig til alle danske, i det danske folks navn, og beder dem forene deres kræfter og stemmer til rigets beskærmelse, redning osv. i denne farefulde tid, som dog ikke vil være at frygte, hvis vi opretter en "Dansk Forening", "som er betegnet i den Indbydelse, jeg har været med til at udstøde og tør forudsætte, er Dem alle bekendt".

Disse sidste ord sigter til den "Indbydelse til en Dansk Forening", som med en række underskrifter (hvoriblandt Gr.s) udsendtes 23. februar 1853, se nærmere bibliografien III, side 98. Tekst C må altså være skrevet efter denne dato, men næppe længe efter. Men det blev ikke Gr., som kom til at formulere den endelige indbydelse, da intet ms.-materiale kendes, og da indbydelsen viser en ganske ugrundtvigsk stil. (Dog kan fx. ordet "soleklar" i indbydelsen skyldes Gr., muligvis kan en bestemt sætning i denne virke grundtvigsk i sin konstruktion, men det er ikke let at hævde noget sikkert herom. Derimod er vendingen "oplyst om Fædernelandet med dets Tarv og Fare" en grundtvigsk reminiscens fra en bogtitel af Gr. 1810 (bibl. nr. 210) og stammer vel fra en grundtvigianer, der har medvirket ved formuleringen).

Med hensyn til affattelsestid af A og B, så må denne utvivlsomt være januar eller februar 1853, en politisk meget bevæget tid for Danmark. Det var en valgkamp-periode, en af de hedeste i vor ældre historie, jf. Danmarks Riges Historie VI 2, s. 18 og bibl. nr. 1033 (oplysningerne). Om den "fare", som Danmark ved denne tid svævede i, se nævnte historieværk s.st. s.10f. (Skyldtes krigsminister C. F. Hansens tyskvenlige politik).

Per-Rovney